

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МЕЛІТОПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОГДАНА ХМЕЛЬНИЦЬКОГО
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
МЕЛІТОПОЛЬСЬКА РАЙОННА ДЕРЖАВНА АДМІНІСТРАЦІЯ ЗАПОРІЗЬКОЇ ОБЛАСТІ
ВИКОНАВЧИЙ КОМІТЕТ МЕЛІТОПОЛЬСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ ЗАПОРІЗЬКОЇ ОБЛАСТІ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЛЬВІВСЬКА ПОЛІТЕХНІКА»
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ВАДИМА ГЕТЬМАНА
СУМСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ
ВП. НУБІП «БЕРЕЖАНСЬКИЙ АГРОТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ»
СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ А.С. МАКАРЕНКА
ГРОМАДСЬКА ОРГАНІЗАЦІЯ «КОМ'ЮНІТІ ПЛЮС

СУЧАСНІ ТЕХНОЛОГІЇ УПРАВЛІННЯ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИМ РОЗВИТКОМ УКРАЇНИ В УМОВАХ ГЛОБАЛЬНИХ ВИКЛИКІВ СЬОГОДЕННЯ

Матеріали III Всеукраїнської науково-практичної конференції
23-24 листопада 2023 року

Присвячено 100-річчю Мелітопольського державного
педагогічного університету імені Богдана Хмельницького
та 20-річчю факультету інформатики, математики та економіки

м. Запоріжжя
2023

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МЕЛІТОПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОГДАНА ХМЕЛЬНИЦЬКОГО
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
МЕЛІТОПОЛЬСЬКА РАЙОННА ДЕРЖАВНА АДМІНІСТРАЦІЯ ЗАПОРІЗЬКОЇ ОБЛАСТІ
ВИКОНАВЧИЙ КОМІТЕТ МЕЛІТОПОЛЬСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ ЗАПОРІЗЬКОЇ ОБЛАСТІ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЛЬВІВСЬКА ПОЛІТЕХНІКА»
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ВАДИМА ГЕТЬМАНА
СУМСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ
ВП. НУБІП «БЕРЕЖАНСЬКИЙ АГРОТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ»
СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ А.С. МАКАРЕНКА
ГРОМАДСЬКА ОРГАНІЗАЦІЯ «КОМ'ЮНІТІ ПЛЮС**

СУЧАСНІ ТЕХНОЛОГІЇ УПРАВЛІННЯ СОЦІАЛЬНО- ЕКОНОМІЧНИМ РОЗВИТКОМ УКРАЇНИ В УМОВАХ ГЛОБАЛЬНИХ ВИКЛИКІВ СЬОГОДЕННЯ

**Матеріали III Всеукраїнської науково-практичної
конференції**

23-24 листопада 2023 року

м. Запоріжжя

2023

УДК 330.34(477):316.3:005.21(062.552)

Рекомендовано до друку та поширення через мережу Інтернет Вченою радою
Мелітопольського державного педагогічного університету
імені Богдана Хмельницького (протокол № 6 від 8 грудня 2023 року).

Сучасні технології управління соціально-економічним розвитком України в умовах глобальних викликів сьогодення: Матеріали III Всеукраїнської науково-практичної конференції, 23-24 листопада 2023 року, м. Запоріжжя. 2023. – 234 с.

Збірник містить матеріали учасників III Всеукраїнської науково-практичної конференції «Сучасні технології управління соціально-економічним розвитком України в умовах глобальних викликів сьогодення», що спрямовані на розвиток наукових ідей та формування ефективних механізмів управління на державному, регіональному рівнях та у бізнес-середовищі в умовах інноваційних змін в економіці.

УДК 330.34(477):316.3:005.21(062.552)
© МДПУ, 2023

*Чкан І.О.
кандидат економічних наук, доцент
Таврійський державний агротехнологічний університет
імені Дмитра Моторного*

ФІНАНСОВА БЕЗПЕКА УКРАЇНИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

В сучасному світі фактори загроз носять як очікуваний так і не очікуваний характер. Якщо говорити про національну безпеку країни, то її забезпечення залежить від реальних економічних можливостей, які в життєвому циклі розвинутої держави можна прогнозувати, змінювати, оптимізувати, т.б. мають ознаки очікуваності. Найбільшу небезпеку, як правило, становлять зовнішні загрози, які не піддаються виявленню і прогнозуванню. Введення воєнного стану в Україні значно порушили суверенітет держави та ступінь захисту її громадян. Фактор неочікуваності військової агресії РФ суттєво збільшив фінансування оборонної галузі й фінансову підтримку громадян, які постраждали внаслідок військових дій. Тим самим актуалізував забезпечення належного рівня фінансової безпеки країни.

Складовими фінансової безпеки, залежно від сегмента фінансового ринку, є: бюджетна безпека, боргова, банківська, валютна, грошово-кредитна, безпека небанківських фінансових ринків (фондового та страхового). В складних воєнних умовах, особливо пріоритетним для держави стає фінансова безпека кожного громадянина й не менш важливими безпека підприємства та регіону. Зазвичай функціонування механізму забезпечення фінансової безпеки держави базується на розробленій концепції, стратегії та політики національної безпеки у фінансовій сфері та зумовлює визначення об'єктів фінансової безпеки, суб'єктів, конкретизації національних фінансових інтересів, систематизації відповідних загроз. Тому забезпечення фінансової безпеки України повинне покладатись не тільки на державні органи та установи, а й на кожного громадянина та бізнес середовище.

Без фінансового забезпечення практично неможливо вирішити жодне із завдань, що стоять перед Україною, особливо в складних невизначених умовах. Тому до індикаторів фінансової безпеки, визначених Методичними рекомендаціями щодо розрахунку рівня економічної безпеки України можна додати елементи, які необхідні

сьогодні для забезпечення фінансової безпеки держави. Це і наявні фінансові ресурси, можливість їх акумуляції та стабільне використання на цілі, що забезпечують перемогу над ворогом, усунення загроз державної цілісності Україні та її національних інтересів, захищеність громадян країни [1].

Аналіз індикаторів фінансової безпеки України [2] показує, що у 2022 р. тільки два індикатора не перевищили порогові значення. Це частка ОВДП у сумі внутрішнього державного боргу, яка впродовж 2020-2022 рр. була майже незмінною і знаходилася в зоні оптимальних значень. І другий індикатор – забезпечення міжнародними резервами (порогове значення якого не менше 8%), показав позитивну тенденцію.

Показник відношення обсягу державного та гарантованого боргу до обсягу ВВП у 2022 р. перевищив порогове значення (не >60%) і становив 82,6% (у 2021 р. – 48,9%). Індикатор цінових диспропорцій також перевищив порогове значення (не >107%) у 2022 р. – 126,6%. З 2020 по 2022 роки частка непрацюючих кредитів (NPL) в цілому зросла на 0,3% та значно перевищила порогове значення на кінець 2022 р. (28,1%), яке становить не більше 10%. Частка іноземного банківського капіталу у загальному обсязі банківського капіталу має позитивну тенденцію до зниження і за період з 2020 р. по 2022 р. зменшилась на 3,1%, але все ще перевищує порогове значення на 3,96%. Обсяги кредитування банками реального сектору економіки мають негативну тенденцію до зменшення. За досліджуваний період з 2020 по 2022 роки загальне зменшення становило 2%. Рівень даного індикатора знаходився в критичній зоні, перевищуючи порогове значення (не менше 30%) в середньому на 8,8% [2].

Підтримання належного рівня національних інтересів країни у часи війни є дуже складним завданням для уряду. Фінансова безпека України слабшає на тлі загострення загальноекономічних проблем (зростання рівня бідності, втрата частиною населення житла внаслідок ворожих обстрілів, зростання безробіття, міграція молоді тощо), зростання дефіциту бюджету й боргової залежності, посилення інфляційних чинників.

Це передусім зумовлено тим, що для захисту держави та її громадян потрібно мобілізувати якомога більше матеріальних ресурсів для забезпечення нормального функціонування державного механізму для реалізації опору ворогу. Все це дає можливість визначити основні пріоритети у реалізації фінансової безпеки держави в

умовах введення воєнного стану, до яких відносять зокрема і врахування основних її особливостей, що стосуються структурних змін матеріального виробництва, які призводять до руйнування базових галузей економіки, падіння попиту на промислові товари та порушення економічних зв'язків, втрати ринків збуту, праці та сировини, а також ресурсної бази, порушення правового механізму оподаткування [3, с. 13].

Удосконалення чинних правових засад забезпечення фінансової безпеки повинне бути засноване на правомочному механізмі формування й використання фінансових ресурсів з чіткими цілями його реалізації. Діюча система оцінки та прогнозування фінансової безпеки держави повинна враховувати умови воєнного стану та повоєнне відновлення країни, оперативне виявлення загроз фінансовій безпеці України та швидке реагування на них.

Список використаних джерел:

1. Коробцова Д. В. Правове забезпечення фінансової безпеки / *Аналітично-порівняльне правознавство : електрон. наук. вид.* / Держ. вищ. навч. заклад «Ужгород. нац. ун-т». Ужгород : Ужгород. нац. ун-т. 2022. № 2. С. 141-146.

2. Ганзюк С. М., Драй О. О. Загрози фінансовій безпеці України. *Modern Economics*. 2023. № 38(2023). С. 28-33. DOI: [https://doi.org/10.31521/modecon.V38\(2023\)-04](https://doi.org/10.31521/modecon.V38(2023)-04).

3. Олексюк М.М. Безпека держави в умовах воєнного стану (характеристики та особливості). *Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ*. Серія економічна. 2022. Вип. 2. С. 9-15. DOI <https://doi.org/10.32782/2311-844X/2022-2-2>